

Oponentský posudok
na habilitačnú prácu PhDr. Evy Chudinovej, PhD.:
Komunikačné priesečníky hovorca a novinára

Tému, ktorú si vybrala habilitantka PhDr. Eva Chudinová, PhD., považujem za veľmi aktuálnu z viacerých pohľadov. Mediálna scéna na Slovensku, ktorá vlastne odráža slovenskú spoločensko-politickú a ekonomickú scénu, navyše v globálnom diapazóne, sa nachádza v náročnej situácii. Možno to pozorovať na viacerých médiách pri ich sledovaní. Prirodzené tlaky zo spomínaných strán sa dotýkajú nielen vydavateľov, ale aj konzumentov, adresátov. A medzi nimi dva subjekty, ktoré práve vzťahy mediálno-spoločenské, mediálno-politické, mediálno-ekonomické i ďalšie, musia istým spôsobom realizovať, respektíve riešiť. Hovorca a novinár. Práca PhDr. Chudinovej, podľa môjho názoru, sa bezprostredne, a chcem povedať hneď na začiatok, úspešne, venuje tejto, i vzťahovo háklivej, problematike.

Cením si v prvom rade štruktúru habilitačnej práce. Metodologicky je vyvážená, obsahuje kapitoly, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie vytýčeného cieľa. V teoretickej časti, ktorá rozsahom zaberá cca štvrtinu penza textu, okrem cieľov a metodiky kladie dôraz na teoretické východiská, zohľadňujúce priestor, resp. priestory, kde sa odohráva, existuje pomyselný komunikačný priesečník hovorca a novinára – teda mediálnu a marketingovú komunikáciu, vzťahy s verejnosťou a s médiami a napokon najbezprostrednejšie teritórium pre realizáciu činností oboch porovnávaných subjektov – žurnalistiku. Analytická časť logicky pokrýva dominantnú časť habilitačnej práce a člení sa na šesť kapitol. Rád zdôrazňujem, že slovo „analytická“ nie je iba povinným eskamotérstvom autorky, ale zodpovedne a seriózne naplnený zmysel tohto pojmu. Každá kapitola sa totiž končí konkrétnymi, hmatateľnými a argumentačne výrečnými výsledkami. Či už ide o analýzu komunikačných cieľov v kontexte vzťahu hovorca – novinár, o analýzu kompetencií hovorca a novinára, o analýzu mediálnych produktov, o analýzu zdrojov, selekcie obsahov, jazykových, štylistických prostriedkov a kompozície textu, o analýzu krízovej komunikácie z pohľadu hovorca a novinára alebo analýzu etiky hovorca a novinára.

Poznatky z jednotlivých analýz habilitantky potvrdzujú správnosť vytýčených cieľov a najmä metodických prístupov na ich dosiahnutie. Primárnym cieľom práce

bolo preukázať, v ktorých, už spomínaných oblastiach činností, sa obe pozície – hovorcu a novinára – zhodujú. Zaujímavé boli aj dva sekundárne ciele: „1) zistiť, čo je potrebné zmeniť v práci novinára, po tom, ako začne pracovať ako hovorca, hoci narába s viacerými rovnakými produktmi ako novinár, 2) zistiť, do akej miery novinári využívajú a preberajú posolstvá hovorcov, ktoré sú obsiahnuté v produktoch hovorcov“. PhDr. Chudinová totiž ako skúsená znalkyňa oboch pozícií, pretože v oboch pôsobila dostatočne dlho, takže ich dokonale pozná, vychádzala z predpokladu, že „najlepšou prípravou na prácu hovorcu je predchádzajúca prax novinára“, no súčasne si zaumienila na druhej strane preukázať, že „prechod z pozície hovorcu k novinárskej profesii je síce ojedinelý, ale možný“.

Summa summarum, máme pred sebou prácu, ktorá podrobne, detailne mapuje obe pozície v mediálnej praxi, a čo je podstatné, prináša konkrétne poznatky i návrhy. Hlavný cieľ práce – nájsť zhodné komunikačné priesečníky v práci hovorcu a novinára – autorka splnila. Napriek tomu, že obe pozície stoja ako by na protifaľných postoch – v ich činnosti sa prelína mnoho spoločných prvkov, ale i záujmov.

Čo teda PhDr. Chudinová na základe podrobných analýz jednotlivých činností hovorcov a novinárov konkrétne zistila? Že v rámci komunikačných cieľov sa zhodujú v jedinom bode, presadiť sa v médiách. Zhodu možno nájsť v znalosti adresáta, pri tvorbe správ, pri realizácii rozhovorov, pri záujme dosiahnuť publicitu, pri používaní jazykových prostriedkov a logického kompozičného postupu, pri uplatňovaní etických princípov. Možno by bolo zaujímavé, keby autorka podrobne zisťovala aj prvky, v ktorých sú pozície oboch profesií rozdielne. Z kontextu práce sa dá dedukovať aj táto stránka oboch pozícií, pre čitateľa resp. adresáta tohto textu by iste bolo určitým bonusom, keby v diskusii, resp. súhrne uviedla aj odlišnosti týchto dvoch pozícií. Ale to iba na margo, pretože téma znie jednoznačne o priesečníkoch a tie PhDr. Chudinová vyšpecifikovala veľmi precízne.

Text práce je kultivovaný, zrozumiteľný, odborne fundovaný, terminologicky správny. Napriek tomu si dovoľím práve pri tejto príležitosti poukázať na skutočnosť, ktorá ma trápi už niekoľko rokov, ale – ako sledujem – som zrejme sám vojak v poli. Je to v podstate otázka, ku ktorej sa určite vyjadrí aj habilitantka. Ide o uplatňovanie pojmov (alebo termínov?) „public relations“ – po slovensky „vzťahy s verejnosťou“ a „media relations“ – po slovensky „vzťahy s médiami“. Viem si predstaviť okamžité oponovanie väčšiny, že anglický tvar je vlastne terminus technicus v oblasti

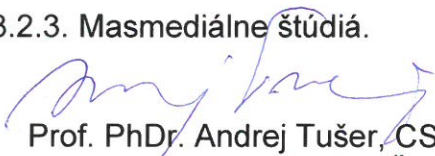
marketingovej komunikácie. Vo vzťahu k spisovnému jazyku však pri používaní týchto pojmov dochádza k nelogickým slovným spojeniam. Nachádzajú sa aj v tejto práci. Nie vinou autorky. Uvediem príklady: „informácie od PR pracovníkov“ – nie je logickejšie “informácie od pracovníkov PR”? Pretože na inom mieste sa správne píše „kompetencie pracovníka PR“, a nie „kompetencie PR pracovníka“. Ďalší jazykovo nelogický príklad: „založených na PR správach“, hoci logickejšie a jazykovo správnejšie by bolo „založených na správach PR“. Hovorí sa „o PR textoch“, „o PR informácii“, hoci sa natláča spisovne správne spojenie „o textoch PR“, „o informácii PR“. Iný príklad: „presahy PR pracovníka“, „cieľom PR pracovníka“, prečo nie „presahy pracovníka PR“, alebo „cieľom pracovníka PR“. Pretože v tomto kontexte potom aj slovenský ekvivalent „vzťahy s verejnosťou“ má svoje opodstatnenie: „presahy pracovníka vzťahov s verejnosťou“, „cieľom pracovníka vzťahov s verejnosťou“.

Ospravedlňujem sa pre toto malé odbočenie – spomínam ho preto, že práve v mediálnych, ale najmä v marketingových textoch sa to priam hmýri spomenutými a im podobnými nespisovnými slovnými spojeniami.

Prehľadnosť a zrozumiteľnosť habilitačnej práce PhDr. Chudinovej, PhD. dotvára adekvátny počet tabuliek, doplnených grafmi. Literatúra predstavuje vyše šesť normostrán, v texte používa autorka odkazy na príslušných autorov. Interesantné sú porovnávania konkrétnych osôb, ktoré pôsobili resp. pôsobia v pozíciách hovorcov, predtým novinárov a ich vyjadrenia. Text je doplnený piatimi prílohami, súvisiacimi s obsahom práce. Z formálneho hľadiska sa v ňom nachádzajú menšie apretačné chyby, ktoré však neznižujú jeho obsahovú a výpovednú kvalitu. Nezrovnalosť sa nachádza medzi obsahom a textom, keď v obsahu sa uvádza na str. 127 Súhrn, ale v texte má názov Diskusia.

Záver:

Habilitačná práca spĺňa požadované kritériá na tento typ kvalifikačných prác, preto po úspešnej obhajobe navrhujem PhDr. Eve Chudinovej, PhD. udeliť vedecko-akademický titul „docent“ v študijnom odbore 3.2.3. Masmédiálne štúdiá.

Prof. PhDr. Andrej Tušer, CSc.
Fakulta masmédií PEVŠ

V Bratislave dňa 28. 12. 2014